

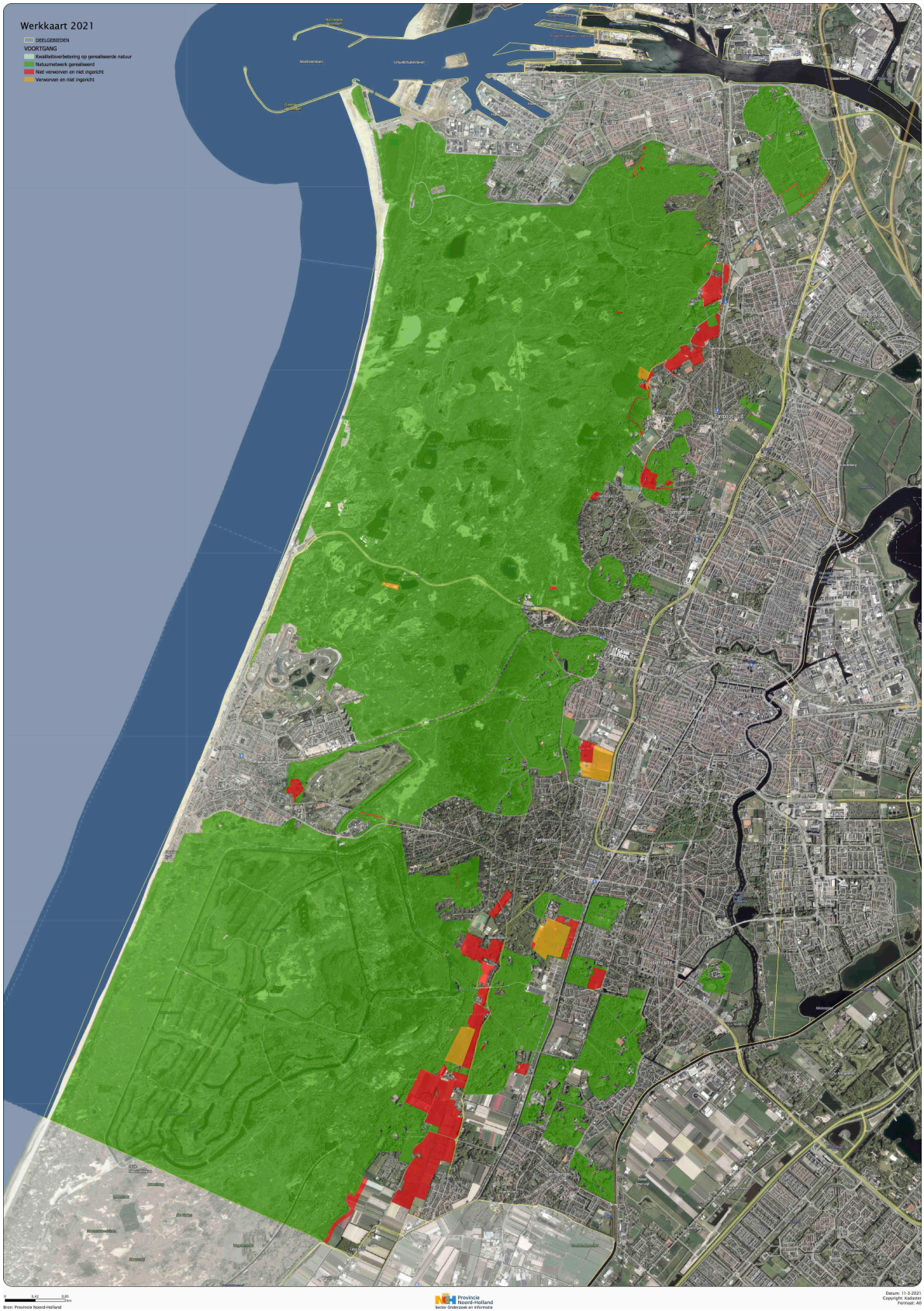
Samenvatting van de ecologische visie van Sweco architecten en ingenieursbureau voor de binnenduinrand van Zuid-Kennemerland

Opgesteld in opdracht van
Provincie Noord-Holland

Jules Looman
À la carte redactie
+31 6 29409088
jules@alacarteredactie.nl

3 mei 2021

Welke soort natuur heeft waar in de binnenduinrand van Zuid-Kennemerland de meeste kansen? Welke natuur heeft de voorkeur? En wat zijn de mogelijkheden voor medegebruik? De ecologische visie van Sweco laat dit zien. Dit is een samenvatting van die visie.

Zuid-Kennemerland: dynamisch duinlandschap met telkens een ander uitzicht

De rijke natuur, uitgestrektheid, dynamiek en afwisseling aan landschappen maken Zuid-Kennemerland bijzonder en geliefd. Jaarlijks genieten miljoenen recreanten en omwonenden van dit mooie strand- en duingebied. Er valt veel te ontdekken en te koesteren: van jonge binnenduinen tot 5000 jaar oude strandwallen. Van zandverstuivingen tot rijkbloeiende duingraslanden. En van duinvalleien tot vogelrijke landgoedbossen en – in Europa zeldzame – duindoornstruwelen. Vanwege de hoge natuurwaarde in internationaal opzicht, en de voor Nederland en Noord-Holland zo karakteristieke natuur, is een groot deel van Zuid-Kennemerland Natura 2000-gebied.

De ecologische visie richt zich op de Zuid-Kennemerlandse binnenduinrand, ten zuiden van het Noordzeekanaal tot aan de grens met de provincie Zuid-Holland. Deze binnenduinrand is een waardevolle ecologische overgangszone van de duinen naar het achterland.

Kostbare kwel in binnenduinrand

Door de hoogteverschillen in Zuid-Kennemerland stroomt grondwater naar de binnenduinrand. Deze kwel komt hier aan de oppervlakte. Korte, snelstromende beekjes (duinrellen) en andere watertjes die dicht tegen de duinrand aanliggen, en niet of nauwelijks worden beïnvloed door stedelijk gebied of landbouw, hebben hierdoor water van zeer goede kwaliteit.

De kwel biedt goede mogelijkheden voor een betere natuurkwaliteit in de binnenduinrand. Helaas wordt veel van het kostbare kwelwater nu ongebruikt afgevoerd. In het noordelijke deel van de binnenduinrand gebeurt dat via duinrellen. In het zuidelijke deel door sloten. Zij trekken de kwel aan en voeren het snel af, waardoor de omringende natuur er geen voordeel van heeft.

Hoe kwel beter benutten?

De kwel is bijvoorbeeld goed te gebruiken bij het ontwikkelen van soortenrijke blauwgraslanden en duinrellen met waterplanten zoals fonteinkruiden. Dit kan door laagtes direct langs de duinrellen aan te leggen. En door de sloten te verplaatsen en af te dammen, waardoor het kwelwater over een groter gebied kan uittreden. Door het water langer vast te houden, ontstaat er ook een klimaatbuffer tegen droge periodes.

Binnenduinrand ook belangrijk voor natuurverbindingen

Natuur versterken door natuurgebieden (beter) met elkaar en met aangrenzend agrarisch gebied te verbinden, is een belangrijke verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. Het gaat dan om bestaande en nog nieuw in te richten natuur. De provincie heeft die taak van de rijksoverheid overgenomen en wil die onder de naam Natuurnetwerk Nederland in 2027 afronden.

In Noord-Holland worden hiervoor natuurgebieden ingericht die al sinds 1990 zijn aangewezen. Ook worden ecologische verbindingzones aangesterkt. Uitgangspunt daarbij is: natuurwaarden behouden waar deze al zijn, en verbeteren op plekken waar ze nog niet (goed) zijn. In Zuid-Kennemerland is ruim 250 hectare aangewezen natuur nog niet ingericht. Deze liggen in de binnenduinrand.

Voor veel planten en dieren is de binnenduinrand als verbindingzone belangrijk. Het betekent meer ruimte voor zeldzame en kwetsbare soorten en een grotere kans op overleving. Maar in de binnenduinrand is de inrichting van het gebied nu niet goed afgestemd op de wens voor goede natuurverbindingen. Of voor bijvoorbeeld een klimaatbestendig watersysteem. De natuurgebieden liggen versnipperd, en er zijn meerdere belangen. Ook de veehouderij, akkerbouw, paardenhouderijen, recreatie, landgoederen en woningbouw hebben hier hun plek.

Buffer voor Natura 2000

Nieuwe natuur in de binnenduinrand schept ook een welkome buffer rondom het Natura 2000-gebied. De buffer helpt om de recreatiedruk in dit Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid te verlichten, en zorgt daar voor betere condities voor lucht, bodem en water. Het vermindert bijvoorbeeld de stikstof in de bodem en de onttrekking van grondwater. Ook andere Natura 2000-doelen kunnen baat hebben bij de natuurbuffer.

Welke kansen voor natuur in de binnenduinrand?

Om de natuurkansen ter plaatse goed in te kunnen schatten, is voor 543 plekken (percelen) in de binnenduinrand onderzocht welke natuurdoeltypen mogelijk zijn. En welke de voorkeur hebben. Bij dat laatste ligt de prioriteit vooral op natuurkwaliteit en zeldzaamheid.

Voor grasland is vochtig hooiland het hoogst gewaardeerd als natuur. Dit omdat het niet op veel plekken kan ontstaan, de meest specifieke milieueisen stelt en daardoor ook meer zeldzame soorten herbergt. Kruiden- en faunarijk grasland is een goede tweede. Ruigteveld is van alle graslandtypen het eenvoudigst te realiseren, maar heeft voor de binnenduinrand wel de laagste prioriteit.

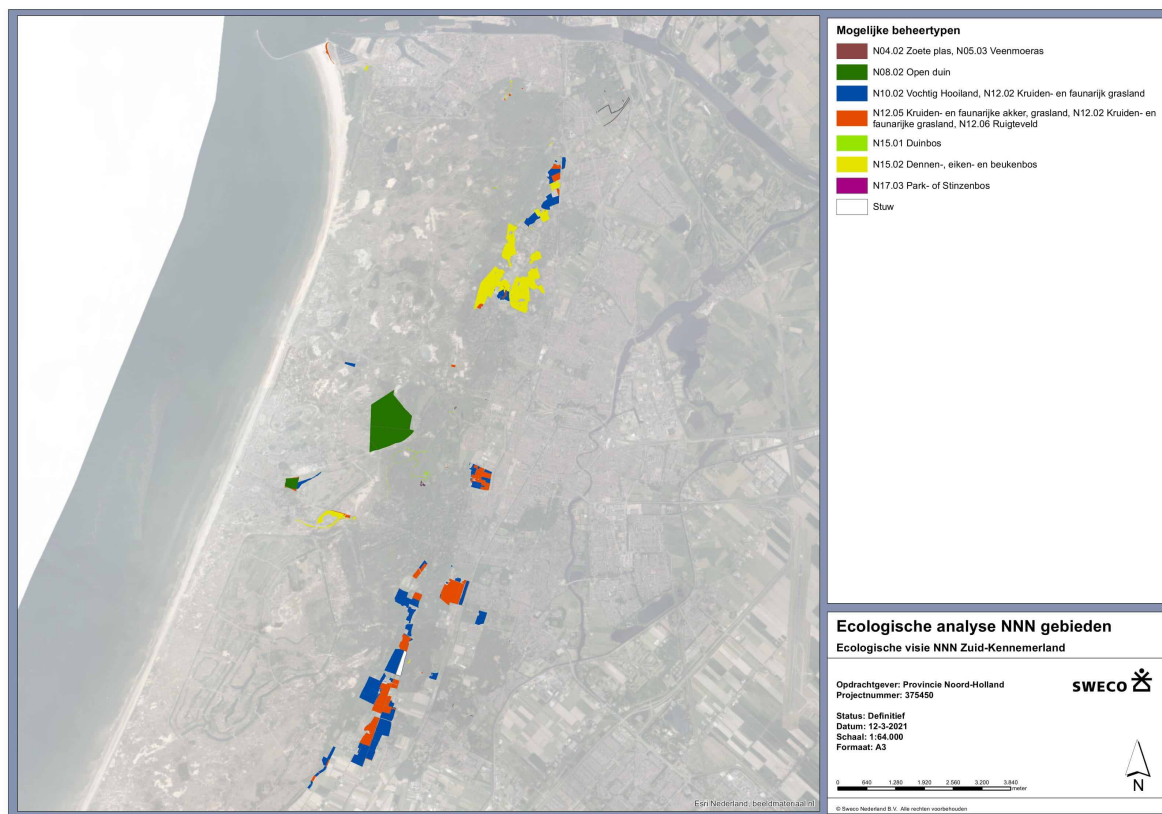
Duinbos heeft vanwege haar relatieve zeldzaamheid een hogere waardering en meer voorrang dan het dennen-, eiken- en beukenbos, of de parkbossen bij de landgoederen in het gebied. Maar voor alle bossen zijn mogelijkheden.

Beken en bronnen zijn – vanwege de specialere flora en fauna – hoger gewaardeerd en geprioriteerd dan zoete plassen. De omstandigheden zijn in Zuid-Kennemerland voor zoete plassen wel gunstiger.

Voor duin is er geen voorkeur als het gaat om open duinen of vochtige duinvalleien. Beide komen voor onder verschillende milieuomstandigheden, waardoor de keuze op basis hiervan gebeurt.

Ecologische visiekaart

De 543 percelen en daarbij behorende natuurambities en mogelijkheden zijn gebundeld in een ecologische visiekaart. De eerste ambitie is het hoogst gewaardeerde natuurstype. Als dat bij een bepaald perceel niet lukt, volgt daar de tweede en eventueel derde ambitie. Verder is bij elk natuurstype ook de stikstofgevoeligheid benoemd. Het is immers essentieel om bij natuurkansen ook de toegestane hoeveelheid stikstof en de huidige neerslag van stikstof op de bodem mee te nemen. Te veel stikstof zorgt voor minder planten- en diersoorten: de biodiversiteit neemt dan af. Ook de mogelijkheden voor medegebruik zijn in de visiekaart aangegeven.

Ecologische visie voor de niet-gerealiseerde Natuurnetwerk Nederland-gebieden: natuurdoeltypen

Mogelijkheden voor medegebruik

Voor bedrijven die zich richten op de melkproductie is medegebruik niet eenvoudig. De grond moet immers voldoende voedingswaarde behouden in het weidegras en geoogst ruwvoer om de melkproductie op een aanvaardbaar peil te houden. Voor de opfok van jongvee zijn er wel mogelijkheden, omdat hierbij extensief weiden goed mogelijk is en de dieren een gewas met minder voedingswaarde goed kunnen verwerken.

Als een akkerbouwperceel beschikbaar komt voor natuur, is het mogelijk de toplaag te verwijderen. Dit voert voedingsstoffen af en brengt het perceel dicht bij het waterpeil. In dat geval is medegebruik als extensief beheerd grasland beperkt mogelijk. Voor paardenhouderijen is medegebruik van percelen met de natuurdoelstelling kruiden- en faunarijck grasland en vochtig hooiland haalbaar. Ook voor recreatie en landgoederen zijn er kansen. Lees in de uitgebreide visie meer over alle mogelijkheden.

Grenzen verleggen voor natuurnetwerk

In de binnenduinrand zijn plekken aan te wijzen die nu nog buiten het Natuurnetwerk Nederland liggen, maar vanwege de kwelpotentie interessant zijn. Het gaat daarbij ook om percelen die aan het Natura 2000-gebied grenzen. Én om percelen die elkaar kunnen verbinden, waardoor dieren en planten zich gemakkelijker over een groter gebied kunnen verspreiden. In de binnenduinrand vormen vooral oost-westverbindingen kansrijke zones. In de visie van Sweco zijn 6 opties voor verbindingen beschreven.

Ecologische visie is vertrekpunt

Deze visie is bedoeld als vertrekpunt voor gesprekken met alle betrokkenen. En als input voor het gebiedsproces en inrichtings- en beheerplannen. De provincie bespreekt de visie met grondeigenaren en pachters in het gebied. Zij – en andere belangstellenden – kunnen ook reageren op de visie via de website van de provincie: noord-holland.nl.